

Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

- + *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.
- + *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.
- + *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.
- + *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

Acerca de la Búsqueda de libros de Google

El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página <http://books.google.com>

JOH. LUDOVICI PRASCHII
DE
JURE GENTIUM,
maxime Christianarum,
vero & ficto,
DISQUISITIO
nova ac necessaria.

RATISBONÆ,
LITTERIS & IMPENSIS HOFMANNIANIS.

M DC LXXXIX.

Praeclari atque Excellentissimi
V I R O,
DN. GEORGIO
FRIDERICO
A
SNOILSKY,

S. REG. MAJ. SUEVICÆ
Residenti in IV. Imperii Circulis
inferioribus Splendidissimo,
&

Ad Comitata Imperialia Legato,
veteris observantiæ

novum hoc specimen exhibere voluit
cliens meritis obstrictus,

J. L. Praschius.

VIR PRÆLUSTRIS,

SI mentem Grotii, re & nomine magni, paullo altius inspicias, triplicem is statuit caritatem. Prima est, quæ γενικῶς & nude caritas illi dicitur. Alteram facit caritatem Evangelicam, à Christo traditam. Ea cum rursus vel ἀγάπη sit, quam Christiani in commune conferunt, vel Φιλαδελφία, quam inter se mutuo Christiani præstant (nam utramq; præcipit, exponit, atque insimul commendat Evangelium, ut Matth. XXII, 39. Luc. X, 30. & seqq. I. Thess. III, 12. II Petr. I, 7.) duæ aliæ caritatis emergere videntur species. Et has omnes Grotius haud raro non distinguit modo à jure naturali, ita ut stare cum hoc queant, sed opponit ac anteponit naturæ placitis, sic ut rejectis eis (quæ interim effuse tradit) has potissimum sequi jubeat. Quæ ne temere dixisse videar, adscribam ejus verba. In prologo eximii

operis, de subsidiis ejus generatim agens, inquit: Novo federe in hoc utor, ut doceam, quod non aliunde disci potest, quid Christianis liceat: quod ipsum tamen, contra quam plerique faciunt, à jure naturæ distinxerim, pro certo habens, in illâ sanctissimâ lege majorem nobis sanctimoniam præcipi, quam solum per se jus naturæ exigat. *Vides, eum hîc distinguere, singulari sententiâ, doctrinam Evangelii, ut sanctiorem, à natura lege? Adde, si placet, I, II, 6. Porro, II, I, 4. quærit, an & innocentes, qui interpositi defensionem aut fugam, sine qua evadi mors non potest, impediunt, transfodi aut obteri possint? Respondet: Sunt, qui licere id putant, etiam Theologi. Quid autem Grotius? Et certe, ait, naturam solam si respicimus, multo apud eam minor est societatis respectus, quam propriæ salutis cura. Id merito negavimus, cum viro docto. Quid est enim evidentius, quam prævalere singulis societatem, parti universum, ex destina-*

stinatione ac lege naturæ? Præsumitur igitur hinc nobis jus à Grotio obijcitur, prava regula, ex qua multa alia incommoda sequuntur. Nec, si jus hoc dicendum est, aliud erit, quam jus illud impunitatis, quod toties ingerit Grotius, externum aliquando vocans, aut justitiam strictè sic appellatam. At hoc proprie jus non est, verum injuria; nec in foro Dei, quod præcipuum est, sed in humano tantum, nec semper, nec satis bene, valet. Subjungit deniq; Grotius: At lex dilectionis, præsertim Evangelica, quæ alterum nobis æquat, plane id non permittit. Vides, ut distinguat hoc loco dilectionem laxiorem, à potiore Evangelicâ, & utramq; conferat ac præferat juri naturæ? Similia invenias III, I, 4. III, XVIII, 4. & alibi. Interdum (veluti III, XII, 6.) quid non erga alios modo, sed inter se quoq; Christianis fas sit, quæ tertia videtur caritatis species, expendit. Sed multiplicem & gravem hæc errorem continent. Primo certum est, nullam caritatis speciem pugnare cum vero naturæ jure. Cum vero, in-

quam. Quod enim fingitur, quod natura languida & corrupta sanxit, obrogando naturæ integræ vel per Christum instauratæ, id omnino tanquam nothum repudiamus. Sic germanum jus naturæ dicit: Non occides, non furtum facies. Illud ergo jus, quod innocentem transfodere & obterere, quod famelicum alteri suum eripere è contrario permittit, verum non est. Nec datur alia dilectio, vel in Evangelio, vel extra illud (nisi notha) quæ non sit etiam juris naturalis. Ac ne illa quidem, quam Christiani mutuo præstant, specie differt ab eâ quam præstant aliis, sed gradu tantum: sicut aliter diligimus ignotum, aliter amicum mediocre, aliter summum. Quæ omnibus debeo, magis debeo Christianis: & quæ maxime debeo Christianis, aliis quoq; debeo hominibus, quamlibet inimicis. Nisi vero inimici non sunt homines. Ea Christi, conditoris ac refectoris naturæ, est voluntas; ea societatis ratio. Nihil certe dilucidius. Repertus tamen nuper, qui errantem Grotium defenderet, me salubriter monentem impugnaret; mente

tamen

tamen forsitan, quam sermone meliore. Im-
 matura enim, non satis meditata, se afferre
 fassus est. Sed & tum breviter, & in com-
 pendio præsertim juris naturalis, Viro Cla-
 rissimo respondi. Nunc id, quod in compen-
 dio illo tantum delibavi, paullo fusius tracta-
 re animus est, de jure gentium: quæ cognitio
 ut nobilis, sic ardua & vel uberrimo tractatu
 digna mihi videtur. Exemplum afferam,
 quod Tuæ maxime, Vir Prælustris, personæ
 convenit, quodq; merito habetur in præci-
 puis. Legati dignitas & sanctitas amplissime
 patet. Si tamen is, qui Legatum misit, bellum
 importunum inferat ei, ad quem misit, quid
 faciendum tali Oratore? Anceps profecto
 consultatio. Male habitos esse à non paucis
 gentibus ejusmodi Legatos, si præsertim ali-
 quid contulerant ad turbandam pacem ani-
 mosq; distrahendos, frustra negaveris. E di-
 verso narrat *VVicquefortius*, laudatq; ma-
 xime Regem Gallia novissimum, qui, cum
 bellum intentaret *Batavis*, horum Legatum
Petrum Grotium comiter dimisit. Exquirit

etiam facti rationem. Nos non tantum nobis
 permittimus: nec, an illa fuerit ratio, quam
 promittimus, an alia, pertinentes vel ad famam, vel
 ad utilitatē Regis in negotio belli, definimus.
 Illud dicimus: sit laudabile hoc, sit magno ani-
 mo gestum. Quanto interim pulcrius, & ad
 eternā celsi animi gloriam est illustrius, quod
 Imperator noster & Imperium, tam presenti
 quam superiori bello Gallico, Legatos Galliae
 incolumes & litteris publicae fidei tutos remi-
 sit? Legato Belgij merito pepercit Galliae Rex,
 ut qui non petitus armis, sed ipse Belgas petijt.
 At Germani sospites reddidere Legatos Gal-
 liae, nec insontes, eo tempore, quo Rex iterum
 bellum impegerat atrocissimū non tam nobis,
 quam divino & humano juri. Ita quam leni-
 ter Scutgardia Fuvignium dimiserit, acerba
 meritum, vulgata nuper epistola nos docuit.
 Servet hanc Casari & Imperio mentē Deus:
 ut intelligant populi, nusquam integriorem
 percipi posse disciplinam juris gentium, quam
 in Germaniā. Te cum primis, VIR PRÆLU-
 LUSTRIS, commodis Reip. meisq; servet.

Vale.

DE

DE
JURE GENTIUM,
*Maxime Christianarum, vero &
fictio, diabolus nova ac necessaria.*

ARtium, quibus Cacodæ-
moni grassari mos est, illam
vel præcipuam dixeris, quæ
in confusione justæ & injustæ
cernitur. Injurias enim sum-
mas summi juris nomine
venditat. E diverso, optimum jus tam incer-
tum & inefficax reddit, ut obsit magis quam
conducat. Vel in jure gentium quas turbas
ciet? Primû efficit, ut jus hoc repugnare videa-
tur juri naturali. E. G. Jus naturæ vetat inson-
tem perimi, jus gentium in bello effuse permit-
tit, atq; adeo laudat. *Quæ commissa, ait Seneca;
capite luerent, tum, quia paludati fecerunt, lau-
damus.* Et Cyprianus: *Homicidium cum admit-
tunt singuli, crimen est. Virtus vocatur, cum
publice geritur.* Contra, jus naturæ permittit u-
sum toxicæ in fontes (supplicium Athenis fre-
A 5 quen-

quentatum) jus gentium in bello prohibet. *Armis bella, non venenis geri debere*, apud Valerium Maximum nobili cap. de justitiâ legitur. Utrum ergo jus sequendum? aut unde hæc discrepantia?

Deinde fit, ut ipsum gentium jus pugnare secum videatur. E. G. *Stupra in feminas in bellis passim legas & permissa, & impermissa*, ait Grotius, nec non utriusq; partis rationes assignat, J. B. 3. 4. 19. Pactionibus pacis, maxime impletis, stare, gentium sacra jubent. Dissertator contra Gallicus Lotharingiam, pridem sic restitutam, Gallis vindicat *jure gentium bellico*. Vide sis Excerpta ex actis Senatus in Parnasso, memb. 8. Jus gentium non aspernatur bello magnam prædam, immo captat. Pittacus ille Mitylenæus *deforme* judicat, *virtutis gloriam magnitudine prædæ minuere*. Totæ sæpe gentes in contrarias dissident sententias. Altera pars, quæ bellum infert, omnia sibi putat licere, idq; *legem belli* vocat; altera è contrario, quæ bellum excipit, injusta dicit omnia, & *clandestina* vel *publica scelera* fieri queritur. Hæc in causas belli vult inquiri, & resarciri damna; illa prohibet negatq; tanquam belli jure. *Quonam modo ea, inquit Achæi apud Livium, quæ jure belli acta sunt, in disceptationem veniunt?* Quid

Quid ergo est? utri parti credimus? an utriq;?
an neutri?

Ipse Grotius, postquam libro tertio præclari operis per novem capita ampliter exposuit, quantum belligerantibus liceat; reliquis capitibus inculcat temperamenta hujus licentiæ, egregia quidem & æternâ laude digna, sed quæ vel priorem illam de jure gentium doctrinam tollunt, & ædificata diruunt (uti mox ostendero) vel infirmiora sunt, quam ut animos gentium penetrent, quia pulcra magis quam necessaria videntur. His itaq; discutiendis nebulis non perdemus, nisi fallor, operam. Explicabimus autem primo naturam juris naturalis & gentium.

Divinum jus humano longe anteferendum esse, caret controversiâ. Jam vero jus naturæ est *jus Dei*, teste Paulo, Rom 1. v. ult. Quicquid ergo lex hæc præcipit, vel vetat, sic est necessarium, ut obrogari sibi ne ab universis quidem hominibus patiatur. Est simpliciter, ut vocant, *indispensabile*: est vera & perpetua actionum regula, quæ in conscientiâ tutos præstat. Si quid igitur huic reclamatur juris gentium nomine, cave jus credas. Injuriam, omni ratione fugiendam, puta. *Justitia* & *jus externum*, uti Grotius appellat, monstri quiddam alere videtur:
inter-

internum solum est, quod sequi & curare convenit.

Accipitur jus naturæ generaliter, vel specialiter. Generali significatione comprehendit (a deo non impugnat) jus gentium: speciali notione jus naturæ dicitur, quod hominem homini indiscriminatim obligat; jus vero gentium, quod genti gentem proprie obstringit. Datur porro aliud longe jus gentium, quod non comprehendit neque condidit natura, sed gentes ipsæ, communis utilitatis suasu: nisi quod & hoc jus è longinquo jus naturæ spectat. Nam ut civitates, publicæ potestatis arbitrio, ex utilitate quædam non inhonesta sibi sanciant: ita gentes omnes, vel pleræq;, vel meliores, pro tempore quædam sibi jura constituere poterunt, & constituisse censentur, pacto quodam tacito, si non etiam expresso. A quo jure, nisi cum superiore naturali pugnat, discedendum non est. In primisq; colit vult jus gentium Christianarum. Sicut enim is, qui ludum vel palæstram adit, simul legibus ejus adstringere se intelligitur: sic jura quædam inter gentes a deo recepta sunt, ut ab his secedere velle barbaries habeatur. Sed hæc ipsa duplicis fere generis sunt. Nam aut ea, quæ nec præcipit nec vetat lex naturæ, mutæ utilitatis causâ statuunt, ut ex
 jure

jure Legatorum perspicitur ; vel rejiciunt, ut de veneno è bellis sublato dixi. Barbarus igitur est, qui hæc non servat ; utpote qui latam noxæ fenestram aperit, seq; ipse videtur odisse : nam lege talionis idem sibi in illum licere aliæ gentes existimabunt. Atque adeo consilii magis, quam juris est hæc quæstio. Non enim cogi sane quis potest, ut agnoscat illud pactum (nisi aliunde constet de consensu) ut nec is, qui conditiones ludi vel palæstræ subire recusat : verum nec reliquæ gentes cogi possunt ad societatem cum isto colendam, sed exclusum pari severitate tractant. Aut (quod alterum genus est) connivent populi in his, quæ natura vetat aut præcipit, negando actionem, & tollendo poenam humanam. Quo pleraq; ex illis pertinent, quæ dictis novem capitibus circa bellum exequitur Grotius.

Ejus conniventiaë causam idem attingit scriptor, dicens : *Causa, cur id gentibus placuerit, hæc fuit, quod inter duos populos de jure belli pronuntiare velle, periculosum fuerat aliis populis, qui eâ ratione bello alieno implicarentur ; sicut Massilienses in causâ Cesaris & Pompeji dicebant, neq; sui judicii, neq; suarum esse virium, discernere, utra pars justiore haberet causam : deinde quod etiam in bello justo vix satis cognosci potest*

potest ex indiciis externis, quis justus sit se tuendi, sua recuperandi, aut pœnas exigendi modus: ita ut omnino præstiterit, hæc religioni bellantium exigenda relinquere, quam ad aliena arbitria vocare: lib. 3. c. 4. n. 4. Videtur itaque approbare Grotius, quod ex naturæ præceptis actionem læsis denegant populi, in his quæ ad jus belli attinent. Sed non contemnenda dici possunt in contrarium.

Primo ipse tacite fatetur, duobus populis belligerantibus, ceteros interponere operam suam salutarem posse, modo velint; id est, modo cognitio vel executio non sit difficilis & damnosa. Nam alioqui ratio, qua cessantes excusatum it, supervacua & inepta foret. Adde ego: non possunt modo interponere se, sed (quod ex ipso Grotio probare facile est) universe loquendo debent. Nam injuriam patienti populo succurrere, aut aliâ honestâ ratione litem componere; commune omnium officium est, præsertim vicinorum. In hoc sola sufficit humanitatis ratio, secundum illud: *Homo sum, humani nihil à me alienum puto.* Evolve, quæso, Grotii l. 1. c. 5. n. 2. & l. 2. c. 25. n. 6 7. ad dec. 15. n. 13. Quod si gentium non esset punire, dici non posset *impunitas ex jure gentium.* Etsi improprie hîc pœna dicitur, quod pœnæ in locum succe-

succedit. Nec obest, quod cognitio sit difficilis. Nam in tantum quisque tenetur, in quantum potest cognoscere. Si palam injusta belli causa, injustus modus sit, male utique tergiversaberis. Fere vero id promptum est perspicere. Ideo, qui bonam fovent causam, publice eam significant; etsi non omnes, qui significant, semper causam probant. Dices: executionem tuarum non esse virium. Esto: non potes solus per te exequi, quod justum est: at poteris per alios, vel cum aliis. Facies certe, quantum poteris: id quod late admodum patet. At omnium, inquires, inter se gentium bella existent, si aliorum est intervenire, si hæc cura vocat eos, quorum alioqui nihil refert. Nam & illis, qui injusta ferunt arma, non deerunt socii. Occinendum hoc eis, qui ignorant, multos sæpe populos, officii sui commodique memores (omnium enim interest) & gloriose & feliciter alienis bellis intercessisse, nec diu impunitam mansisse tyrannorum sævitiam. Sic Pipinus & Carolus, Franci, Romanis contra Langobardos adfuere. *Religioni itaque bellantium, quæ nulla fere est, hæc relinquere, satis irreligiosum foret. Quod tibi vis fieri, hoc aliis prestare memento.*

Possis igitur opinari, conniventiam hanc
genti-

gentium circa belli jus injustam admodum esse. Quod si tamen connivere liceat, omnis conniventia in illum verget, qui laceffitus bello iuste se defendit: alter, qui laceffit, odio injustitiæ nullum jus impunitatis consequetur, dabitur in eum actio, dabitur pœna. Semper igitur (quod facere omisit Grotius, nisi quod l. 3. c. 10. præclara monuit) in factis illis populorum, quæ laudant alii vel exousant, alii improbant in bello ac detestantur, probe discernenda pars injusta ab innocente: ut huic, non illi, æquo plus licere intelligatur. Nam ad hoc, ut aliquid habeat efficaciam & nomen juris, scire per necessarium est, justumne an injustum ejus principium & noxium sit. Ex eo autem potius, si quid judico, orta est illa populorum conniventia, & impunitas scelerum, quod, crescente hominum multitudine & malitiâ, laxari paulatim cœpit vinculum illud caritatis, quo gentes inter se natura colligavit, & officium defensionis remitti, donec licentia bellandi vertit in consuetudinem: quæ tamen multo est debilior, quam ut jus naturæ possit tollere, aut sanum hominem movere. Christianos certe minimè ab officio dimoverit.

Sed esto, conniventiam hanc esse justam ac laudabilem, non animi supini, timidi, improbi signum;

signum; haud certe potuit jus dare sceleri. Neque hanc gentium fuisse mentem, ullo modo verisimile est. Illustrabo rem exemplis. Ingratitudinem, quæ vocatur, omnes populi damnant, non ut vitium modo, sed ut deforme vitium. Ingrati tamen actio multis à populis non datur. Apud solos Macedones eam dari Seneca, sed falso, credidit. Quid tum? Non ideo ingrati actioni plane locus non est, si præsertim manifestum sit & grave delictum. *Si quid boni mores damnant*, ait hac de re Bœclerus, *etiamsi nullà lege præscripta sit actio, Judicis officium in Republica latius patet, neque ullam morum partem labare sinit.* Præterea, num actionis negatio & impunitas parit aliquod *jus ingratitudinis*? num Respublica illa ponit in gloriâ ingratos? Sic non datur actio læsis intra dimidium. *Circumvenire*, ajunt, *modice licet.* Quia *minima non curat prætor.* Resecanda est multitudo litium. At num idcirco datur *jus decipiendi*? Non, si manifesta fraus est, demere eam & vindicare judici convenit? Eodem modo impunitas, quæ iniquos belli actus sequitur, neutiquam efficit *jus belli.*

Hæc cum ita sint, quare legimus apud Ammianum Marcellinum: *Nullo discrimine virtutis ac doli, prosperos omnes laudari debere bello-*

B

rum

rum eventus? Quare apud Sallustium: Omnia in victoriâ lege belli licuisse? Quare apud Tragedum: Quodcunque libuit facere, victori licet? Cur Alcon Livianus ad Saguntinos dicit: Hac patienda censeo potius, quam trucidari corpora vestra, rapi trahique ante ora vestra conjuges ac liberos belli jure sinatis? Cur audio Virgilium in Ciri canentem: At belli saltē captivam lege necasses? Sic Livius inter belli jura refert, sacra exurere, diruere tecta; & templorum Syracusanorum spolia, pars a belli jure affirmat. Deniq; his & talibus adductus Augustinus quoque, dum laudat Gothos, qui pepercerant supplicibus & in templa confugientibus, ait: Quod belli jure fieri licuisset, illicitum sibi esse judicarunt.

Nego, inquam, *belli jura* hæc esse, nisi ex speciali delictorum hostilium ratione; *flagitia belli* cum prudentioribus voco. Neque ex naturæ, neque ex sanarum gentium mente juris vim aut nomen tuentur. Immo rectius opponuntur juri. Id quod fecit Tacitus, cujus hæc sunt memoratu digna, Hist. 3, 51, 1: *Celberrimos auctores habeo; tantam victoribus adversus fas nefasq; irreverentiam fuisse, ut gregarius eques, occisum à se proximâ acie fratrem professus, præmium à ducibus petierit. Nec illis aut honorare eam eadem jus hominū, aut ulcisci ratio belli permit-*

mittebat. Opponit, ecce, *rationem belli, juri hominum: & rationem belli* vocat non delictum, aliquod (ut hodie fieri assolet) sed remissionem pœnz. Ex quo satis intelligitur, non placuisse factum istud militare, quo commune mortaliū fas, victoribus etiam reverendum, lædebatur. Non ergo, nisi valde *naturæ sensu*, jus gentium & belli dici potest, quod reclamat verò gentium bellique juri: cujusmodi appellaciones violentæ eo minus tolerandæ sunt, quo certius occasionem præbent vel injuriis, vel prætextibus injuriarum.

Gentes non barbaræ, non affectibus præpeditæ, æquitatis & justitiæ internæ lance cuncta pendunt: hinc jura belli æstimant. Non quid fiat, quid dicatur, sed quid faciendum ac dicendum sit, respiciunt. Ita populus Rom. adversus Faliscos sævire cupiens, aliquoties rebelles, ut intellexit, urbem non potestati, sed fidei se Romanorum commisisse, omnem iram placidè mente deposuit, & *victoriæ obsequio, quæ promississime licentiam subministrat, ne justitiæ suæ deesset, obstetit*; teste Val- Maximo. Inprimis verò Christiani, qui non tantum naturali, sed & supernaturali vinculo arctissime inter se cohærent, ut est alibi explicatum, longe prohibentur ab injuriis & damnis, contraq; ad auxilium

vocantur mutuum. E. G. Apud Christianos, qui pudicitiam vi læsit, quamvis in bello, ubique pœnz est obnoxius. Sicut de Hebræis ait magister Hebræus: *Voluit Deus, ut castra Israëlitarū sint sancta, non projecta in scortationes & abominaciones ceteras, ut castra gentium.* Apud Christianos bello capti, servi non fiunt: *quia ab omnibus caritatis commendatore rectius instituti erant, aut esse debebant, quam ut à miseris hominibus interficiendis abduci nequirent, nisi minoris sevitiæ concessione.* Quæ sunt verba Grotii, utrumque hoc amplius exponentis, J. B. 3. 4. 19. & 3, 7, 9. Quo pacto Christiani parcant locis sacris, quamlibet sententiis diversi, parcant hominibus ob templa, abstineant direptionibus urbium, & similibus, idem belle expedit l. 3. c. 12. n. 6. & 8.

Sed & illa adscribemus, vere aurea, ex l. 2. c. 15. n. 12. *Cum omnes Christiani unius corporis membra sint, quæ jubentur alia aliorum dolores ac mala persentiscere, sicut id ad singulos pertinet, ita & ad populos quæ populi sunt, & ad reges, quæ reges, pertinet. Neque enim pro se quisque tantum, sed & pro mandatâ sibi potestate, servire Christo debet. Hoc autem præstare reges & populi non possunt, grassante armis hoste impio, nisi alii aliis auxilio sint: quod commode fieri nequit, nisi fe-*
dus

us eo nomine ineatur : quod fedus jam olim ini-
um fuit , & princeps ejus creatus consensu com-
muni Romanus Imperator. Debent ergo Christia-
ni omnes ad causam hanc communem pro virium
modo viros aut pecunias conferre : quod quo mi-
nus faciant, non video quomodo possint excusari,
nisi si qui bello inevitabili, aut non dissimili ma-
lo domi distinentur.

Hodie tamen (proh dolor) reperiuntur , qui
non modo opem contra Turcam & alios impi-
os non ferant, sed ultro Turcarum ope Chri-
stianis parent exitium. In quos satis lenis fueris,
si jactaveris vocem Fulconis, Archimandritæ
Remensis, Carolo Simplici dictam : *Quis non
expavescat, vos inimicorum Dei amicitiam vel-
le, ac in cladem & ruinam nominis Christiani,
pagana arma & federa suscipere detestanda? Ni-
hil enim distat, utrum quis se paganis societ, an
abnegato Deo idola colat.* Quod de Romano Im-
peratore, principe federis Christiani, hîc attingit
Grotius, ubertim firmat dissertatio Boecleri,
cui index, *Sacrum Romanum Imperium*, pag. 7.
ubi & Henricum laudat Bebelium, qui supe-
riore seculo demonstravit, Imperatorem no-
strum rectè *Christianissimum* dici.

Non male proinde meritis fuerit de huma-
no genere, qui jus gentium Christianarum, bel-
licum

licum imprimis, ex Historicis Patribusq; Ecclesie cum judicio collegerit. Sunt enim Christiani *lux mundi*: est Ecclesia *civitas supra montem posita*. Non possunt igitur non illustra esse ejus jura. Quæ tametsi non neglexit plane Grotius, fertior tamé exemplorum paganorum, tenebris haud raro permistorum, de clara Christianismi luce multa aliis ac memorabilia consignanda reliquit. Equidem, quod hac tempestate tot tantique viri ac populi adversus fas nefasq; tam irreverenter se gerunt, id maxime causæ puto esse, quod profanarum magis, quam Christianarum gentium pacta moresque in libris Christianis legunt. Quoniam vero, ut est dictum, Imperatores federis Christiani caput sunt; ex horum maxime historiâ, præcipueque ex vita Constantini & Caroli magni (quam posteriorem Jo. Joach. Franzius eleganter composuit) surget opus, quale commendamus. Nam & alix ferme gentes, & optimi quique Principum, Imperatorium illud culmen, quasi Pharon, suspexerunt; adeo ut & jus civile Cæsareum jus mundi pœne factum sit. Gnari hujus rei Imperatores nostri, non juratâ magis lege, quam virtutis Austriacæ genio, tutelâ Orbis Christiani dignos se exhibent. Itaque ab horum cultu & amicitia digredi, nihil aliud profecto est, quam

quam Orbi Christiano bellum facere, numero gentium excedere, fieri insociabilem ac instabilem.

Quærenti interim mihi, qua ratione dignitatem illam scepro potiozem facillime tueretur summus Princeps; subiit, non parum esse situm in ministris. Qui si iusti, si fortes, si non arrogantes, non avari & sibi maxime fidi, non fallaciarum architecti, nec studiosi partium, tales denique fuerint, quos amare populus Christianus universus possit; facile is hinc accipiet leges, & oracula, & salutem. Subiit Lycurgus, quo auctore *Lacedæmon* (Plutarchi verba refero) *scytalâ & palliolo usa, imperium in Græciam ultro delatum obtinuit, injustas in civitatibus dominationes & tyrannides destruxit, bellorum arbitra fuit, sæpenumeroq; seditiones pacavit; idq; ne scuto quidem ullo mōto, sed uno tantum misso legato, ad quem confestim omnes, tanquam apes ad regem suum, concurrentes, & in ordinem se componentes, mandatis ejus obtemperabant. Tantum ea urbs legum observantiâ justitiâq; reliquis prævalebat. Idem peregrinari suos vetuit, ne extraneos mores, imitationemq; vite non probe instituta, diversarumq; in Rep. constitutionum, in urbem invehent. Quinetiam eos, qui Spartam nullius utilis negotii causâ confluebant,*

urbe

urbe expulit, ne quid mali docerent. Subiit Theodoricus Gothus, rex Italiae, qui Colosseum Pannoniae Sirmiensi praefectum est hortatus; *Aequitati fave, innocentiam animi virtute defende: ut inter nationum consuetudinem perversam, Gothorum possis demonstrare justitiam: qui sic semper fuerunt in laudis medio constituti, ut & Romanorum prudentiam caperent, & virtutem gentium possiderent.* Idem curam aërii & disciplinam militarem severissime rexit. Ducibus commendavit providentiam, de futuram utique, *si tunc ceperint fabricis operam dare, aut penum condere, cum oporteat bella tractare.* Milites sic coëgit proficisci, ut illis cum provincialibus non rapiendi votum, sed commercii facultas esset. *Ite, (inquit) moderati. Tale sit iter vestrum, quale decet esse, qui laborant pro salute cunctorum.* Debita militi integro pondere & numero praestari jubens, fraudes Arcæ praefectorum amolitus est. Docet hæc nos Cassiodorus, in Variis. Sed quid opus est monitis exemplivæ? Ipsa splendidissimæ Aulæ facies exemplo erit posteris, nobis solatio, ut germana & efficax juris gentium formula.

